

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.

Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

A' kolozsi rom. kath. egyház egy 1 1/4 mázsa harangot és saját pénztárából 20 pftot; a' reformáltak egyháza saját pénztárából és adakozás útján bégyült 80 pftot; az egységhitűek egyháza 5 pftot és 3 1/4 font golyóanyagot; végre: szászpénteki álladalmi sóhivatali lovaslegény Sóós László egy mázsát és 70 fontot nyomó ércz fűttöt ajándékoztak a' hon szükségeire. Mely adományok a' kolozsi tanács által mai napon rendelkezésem alá béküldetvén, általam rendeltetésök helyére átadattak. A' haza nevében szives köszönetet nyilvánítok Kolozs város hazafi érzésű egyházainak és lakosainak, mint szintén megnevezett sóhivatali egyénnek is. Kolozsvártt, junius 4-én 1849.

Orsz. teljh. biztos,
Szentiványi Károly.

A' segesvári térparancsnokság jelentéséből örömmel értesültem: miszerint az Erzsébet városi polgárság, a' hon szükségeire egy 5 1/4 mázsát nyomó harangot 's ezen kívül 100 p.forintokat ajánlott fel. Ezen hazafiságáért az érdemes polgárságnak a' haza nevében szives köszönetet nyilvánítok 's a' felől kívánom megnyugtanni: hogy a' harang, álgyu öntés végett Kézdi Vásárhelyre már elküldve lévén, az ajándékozott összegnek is a' kitűzött célraí átvétele, és fordítása iránt intézkedtem. Kolozsvártt, junius 4-kén 1849.

Országos t. hatalmu biztos,
Szentiványi Károly.

Nem hivatalos rész.

Szék, junius 4. Édes Honvéd uram! Megkövetem és becsülöm kigyelmedet minden hozzá tartozóival együtt, hogy irásommal busítom, de tiszt. Báthori uram mindig csak azt predikálja nekünk „eljött már az az idő, hogy a' szegény embernek is szabad tudni a' dolgok állását.“ Tehát én némely száki dolgokra nézve épen kigyelmedtől szeretnék tanuságot venni, ha nem sajnálja, 's

aztán meg is kérem igen szépen, ezt az én levelemet tegye belé az ujságba is, mert furcsa dolgok történnek mi nálunk Szék városában. Először is hát: nálunk is megjött az a' nagy levél Kossuth urtól, melyben kihirdeti, hogy már meg van az a' régen várt szabadság, de ha azt gondolja kigyelmed, hogy nálunk is ugy cselekedtek vele, mint én azt a' kigyelmed ujságából láttam, hogy mindenütt az országban milyen nagy innepi formában olvasták el a' nép előtt, 's még azon felül meg is magyarázták és annak emlékére még adakoztak is a' szükségét látó hazának, nagyon csalatkozik kigyelmed; mert bizony nálunk nem tettek ugy vele. Én épen a' magistratusban ben voltam, mikor Sipos Sándor uram a' főbíró, az igaz, hogy szokás szerint egy kissé ittason, béhozza a' nagy levelet a' tanácsházba, 's mondja a' tkts tanácsnak „ni! ismét jött valami, én nem tudom miféle, fogja K. ur nízze meg!“ (pedig a' tkts főbíró ur már felbontotta volt, de hisz ukeme nem notarus, hogy ha elolvas valamit, tudja mi van benne megírva) a' fűjegyző K. M. ur belé néz 's félre teszi. Ekkor Báthori ur, a' mi kedves papunk felveszi 's nézi 's örömkönyek közt mondja: uraim! ez a' haza leg drágább kincse! a' haza szabadságáról szóló levél 's olvasni kezdi, de K. ur azt mondja „nincs most annak ideje“ 's ukeme szerént fontosabb tárgyat vesz elő t. i. meghatározzák, hogy kinek mennyi kerót szabad vágni a' város közös erdejéből. E' szerént a' nagy levél nem olvastatott fel, csak Báthori ur olvasta el másod magával. De mi a' köznép nyughatatlanul várjuk, hogy mi van benne? Gondoltuk, tán vasárnap felolvassák, de szerencsétlenségünkre Bárdi István uram volt szeres pap a' kinek ismét fontosabb foglalatosságai voltak, nem érkezett elkészülni, a' tiszt. néhai Török István uram hátra hagyott munkái közt pedig nem kapott olyan prédikátot, melyet ily alkalommal ellehetett volna mondani 's így akkor vasárnap sem olvasták volna fel előttünk, míg aztán az azt követő vasárnap Báthori kedves papunk szépen megmagyarázta a' cathédrából, csak hogy fájdalom kevés em-

ber volt a templomban. Azután K. ur úgy eltette, hogy az óta soha senki sem látta. Pedig én úgy gondolom, hogy az eféle leveleket ezerszer is fel kellene olvasni a nép előtt és jól megmagyarázni, hogy szinte megtanulja; de velünk a notarius K. nem csak hogy nem cselekszi, de az eféléket jól eldugja, 's nekünk aztán azt mondja a mit akar. Ludas embernek kell lenni ökelmének mert nem akarja hogy mi is tudjuk mi az igazság!

A második sérelmünk az, hogy mikor Nagy Károly urat megválasztottuk követnek, azt ígérte volt: hogy minden votumért egy-egy ezüst huszast fizet 's még azzal is fenyegetett, hogy a ki ökelmének nem adja a votumot, annak még az utolsó báránya is portio alá esik, de az ezüst huszast maig sem fizette meg. Ez sem illik egy követ urhoz.

A harmadik sérelmünk az: hogy mi a kigyelmed ujságából úgy olvastuk, hogy „a törvény előtt nincs többé különbség,“ 's még is a széki legényeket mind elvitték katonának, nem csak azokat, kik a Csorba ur vejéhez béállottak, hanem nagyobbára a többieket is, 's még is B.-né ifiaszszonyának (hej mert sokat is mesterkedik az a Kovács Martzi) egy 20 és egy 25 esztendősi fiait Károly urfi, meg Sándor urfi itthon tekeregnek, pedig ép legények nincsenek is semmi hivatalban, hanem egész nap járkálnak az utcán le és fel, 's ha megunják magokat, bétérnek a korcsmába 's jó nagyot isznak. Vajjon ezeket miért nem adják bé katonáknak? Jaj édes honvéd uram! mondok én még magának valamit, ez a Károly urfi a ki kapitányi köntösbe jár, pedig azt mondja Székely János etsém, hogy sohse is volt katona, csak segítés az élelmező urnak Csucsán, Kolozsvártt, Szamosujvártt és Borgó-Prundon, hát elég az hozzá, hogy ennek a Károly urfiának, akkor tájba mikor oda ment volt, majd semmije sem volt egybe csak 4 rosz eligázott vén mokány ökre, mert akkor nagyon szegény állapottal voltak. De bezzeg jól állnak most, pedig csak 3 hónapig szolgált. Igen de ökeme egyszer csak elhajtatta a rosz ökröket Kolozsvárra, pedig akkor nem volt vásár, a négy rosz ökör ott marad 's haza hajtának helyébe gyönyörű négy szép fiatal ökröt. Tudja is mi uton módon?! Azt is gondolhatná az ember, hogy per suadám bundám az álladalomtól hir nélkül cserélte volna. Azután haza hajtát két szép tulkot, azután két gyönyörű tehenet, 5 jó lovat, hogy bizony a gróf József istállójába is be illeszének 's a mint ökeme maga mondja 2 mázsa szalonnát is küldött haza. Tudja a jó isten, én nem mondok semmit, mert ne szólj szám nem fáj fejem. Én nem tudom honan vette, de a rosz szájak azt beszélik, hogy abban a szolgálatban, melyben ökeme is volt sok ezer mód van szerezni. Két lovat az igaz, hogy már megkaptak a kezén 's el

is vették tőle. Az egyiket gorof Karacsai Sándor ur, a ki igen haragos uri ember lehet, mert azt írta, ha B. K. ki nem adja a lovamat, úgy bánok vele mint a legutolsó lótolvaj cigánynyal. De a bizony nem várta azt, hanem kiadta. A másik lovat Orbok Elek ur vette el tőle, el hiszem talán az övé volt. Vajjon édes csillagom Honvéd uram egyebek is nem így kerültek-é? hozzá legyen mérve! Isten bocsássa meg bűnömet én nem mondok, de sokat beszélnek az emberek. Én csak ezeket akartam kigyelmeddel megtudatni, ezután pedig adjon isten szerencsés jó egészséget, addig is míg majd ősszel egy jó kósár szőlővel kedveskedhetik kigyelmednek.

S z i k i M i n y a.

A' Portus, Borbánd és Tövis ellen közelebről megkísértett oláh támadásról egy hiteles szemtanu többek közt ezeket beszéle:

Reggeli öt óra lehetett, a midőn Portus, Borbánd és Tövis ellen egyszerre törtéat a támadás Jánk, Axenti és Moga vezérleteik alatt. A három helyen mint egy 7 ezeren lehettek 's a mint kivehették, e három táborba 1200 — 1500 fegyveres ember. A főerő Borbánd ellen volt intézve. A csata mindenütt rövid ideig tartott 's honvédeink előtt eszeveszetten 's iszonyu ordítások közt futott a bátorságát vesztett tábor. A három helyen mintegy 127 oláh esett el. Futásközbe czondrájokat, kalapjokat 's tarisnyájokat hányták el.

A tövisi csata volt legjellemzőbb, a támadás diomál felől Diod helység körül történt, hol Balog Zsigmond 12 legényel volt az előőrsnél. Szembe a 2 ezernyi tömeggel a bátor és elszánt Balog a viláért se veszté lélekjelenlétét, hanem egyik legényét hirnökül küldvén, 12-öd magával megrohanta a tábor jobb szárnyát 's egyes lövéseivel töstént zavarba is hozta. Juhász őrnagy hirtelen csak 18 legényt kapván össze a faluba ezekkel Bartok hadnagyot küldé ki, ki egyenesen a centrumot támadta 's szalasztotta meg. 2 ezer ellen 30 ember működött, míg az őrnagy is egy ágyuval 's mintegy 150 emberrel megérkezvén, az idomtalan tömeg iszonyu zavarral tüskén, bokron keresztül futásba keresett menedéket. Egész Remetéig kergették őket. Elestek 67-en az oláhok közül, a miéink közül egy honvédkezét saját fegyvere sértette meg. Többnek nem történt baja.

Egy fogoly oláh vallomása szerint céljok volt a magyar tábor megsemmítése után Tordára menni — 's ki volt adva, hogy hat évesen felül minden magyart legyilkoljanak. Azt is vallá, hogy a havason nagy szükség uralkodik élelem dolgában, 's az oláhoknak egy részét a muszka interventio reménye és a kétségbeesés, a nagyobb

részt pedig a' vezérek tyrannismusa 's fanatizálása tartja össze.

Portuson 20—25, Borbádon 40—45 oláh hullott el. Honvéd Borbádon 2 esett el, megsebesült 5.

Az alispánokról. A' királyhágotuli megyéknek átalakításával főispán vagy megyei kormánybiztosok által kinevezett alispánokban sok helyütt a' kinevezés körül arra volt tekintet, hogy a' kinevezendő egyén egész vagy legalább viertel mágnás legyen, 's ha ilyen kapható nem volna, legyen az bár valami hasas táblabírói ember, kiknek semmi más érdemük, mint a' régi pecsovicság 's a' nagy képeskedés. Hogy a' kellő értelem 's készség tekintetbe több helyütt nem vétettek, mutatják a' tények. Mostani alispánok közül többen még azt sem tudják, hogy a' hűségükre bizott megyei pecséttel csak is a' közbitelű és így a' „megye közönsége“ vagy „törvényszéke“ által aláírott okleveleket kell és szabad meg- vagy lepecsételni, 's ezen tudatlanságból minden általuk kiadott tiszti levelezéseket a' megyei pecséttel pecsételnek. Ezt a' tudatlanságot ismét azon tudatlanság okozza, minélfogva azt hiszik, hogy az alispánság semmi egyéb, mint a' régi tisztség pótléka 's annak az alispáni személybeni egyesítése. Ezen tudatlanságból kívánják erőszakolni 's az alispáni dolgokban segédekül (adjunctus) használni azon egyéneket, kik eddig közgyűlés- 's törvényszéken kívül a' boldogult tisztség körül voltak dolgozók. Alispán urak (vannak, kikre nem szól a' lecke) tanulják már bé valahára, — mert bizony nagy ideje — hogy Magyarhonban a' kisgyűlés (havankint rendszerint egyszer tartatott) kezelte azokat, miket Erdélyben a' tisztség végzett, 's a' kisgyűlés jegyzőkönyvei közgyűlésen hitelesítették meg, az alispáni jegyzőkönyveket pedig, mint privat iratokat senki sem hitelesíti; 's tanulják meg azt is, hogy újabb törvény szerint a' kisgyűlés által végzett dolgok tárgyalása, elintézése nem az alispánra bízott, hanem a' képviselő választmánynak hagyott. És tanulják meg azt is, hogy önkök a' megyének csak is egyes 's kiszabott körben munkáló hivatalnokai, mint akármelyik önköknél alsóbb tisztviselő is, 's korántsem a' „megye“ vagy annak „személyesítői“. Addig is, míg több rendbeli bureaucrátiát megalapítani kívánó 's a' személyes alispáni teendőket másra átrubázásbeli vizsgálésekről szólnék, az alispáni obscurantismus egyik feltűnő példájául közlök egy történetesen kezemhez akadt alispáni körlevelet, mely szóról szóra 's betűről betűre eképp van, mint itt következik:

630/1849

Az első alispáni hivataltól

Tiszti pontatlanság iránti felszólításaim, némelykor épen az érdeklettek általi tan szánzán-

dékos félreértését kénytelen vagyok azon pontra vinni viszsza.

Miként hivatkozva minden tisztnek kötelességei tudásának multhatatlanságára, nyilvánítsam.

Hogyha a' rendeletben valamely rendkívüli ut tiszán kijelölve nincs, az illetők pontatlanságukat ne kívánják, a' más hibáztatásával még tetézve, a' szokásos és törvényes tiszti eljárás kerékvágását mellőzni, hanem mindent azon az uton tegyenek, melyen kötelességöket megtenni elmulatták volt. Kelt majus 31-én 1849.

Hogy tetszik?!

Kérelem. A' Honvéd idei 87-dik számába Háromszékről beküldött „Viszszatekintés“ alatti cikkében, többek között ezt olvasván, „30-kán pedig Butyka százados Földvárnál a' Heydte táborát verte meg;“ miután a' hidvégföldvári csatában magam is jelen voltam 's jól tudom, hogy Butyka százados (jelenleg őrnagy) ur, mint a' derék parancsnokok egyike, derék századjával ezen csatában igen is részt vett, felkérem a' t. őrnagy urat, ismert szerénységébe bizva, sziveskedjék ezen csatának ki által történt tervezéséről, rendezéséről és vezérléséről őszintén nyilatkozni.

Egy szemtanu.

Adakozások a' nasszói, és besztercei katonakórházak részire.

Majus 21-kén tán titkos sejtelem? következtében, miszerint Budavára részünkre bevétellett, táncmulatságot adattam irt kórházak javára; mely alkalomkor bégyült említett célra 378 fr. 20 kr. pengőben; még pedig a' 41-dik honvéd z. aljtól Puhl őrnagy ur 44 fr., a' városiaktól Bong Zsiga mátyás-lovag hadnagy 127 frt, őrnagy Buchta ur dézsiektől 14 frt, idevaló cath. lelkész sajátjából 10 frt, ki szerénységéből nevét sem akarja tudatni, bethleni és tekei térparancsnokságtól Vér kapitány ur 29 fr. 20 kr.; Sandor őrnagy ur a' Csiki z. aljtól 33 fr. mind pengőben. Ugyan érdeklött célra Földvári Barbála k. asszony sziveskedett ajándékozni 2 szalma-zsákot, 2 lepedőt, 2 vánkost hajakkal ellátva, mind új darabok. Sajnosan kell éreznünk, hogy itt levő katonáink számosan halmak inláz következtében; ritka nap, melyen két három halott nincs a' kórházban, többnyire székelyek a' Borgóprundi végőrségtől.

Az orzágos ápolónő felhívása következtében felszólítottak nöm által a' városi nők, szegény beteg honvédeink ápolására, de mind eddig nem ajánlkozték senki, 's nöm csak egyedül kénytelen latogatni a' kórházat; hiába! a' rokonszenvnek nagy ereje kívánatlik arra, hogy egy kényes izlésű nőszemély rábíri magát oly helyeken megjeleni, hol nem igen kellemes illat hat finom szeg-

ló érzékire. Besztercze, jun. 2. 1849.

Gál Dani,
kormánybiztos.

Alóírt jelentem, hogy nálam van letéve 112 rf. és 41 kr. váltóban a' felvinczi elégettek számára, mely összeg gyűlt a' hunyadvármegyei macsesdi járásból főszolgabíró Bágya Ferencz keze alá. Ezennel kéretnek azon tiszt urak, kik ezen segedelmezést Aranyosszék részéről kezelik hozzám küldendő nyugtatvány mellett a' fenírt összeg átvétele iránt. Kolozsvár jun. 3-án 1849.

Kendeffy Farkas.

E' lap szerkesztőségénél is letett egy névtelen 2 pftot a' felvincziak részére, mely pénzt hasonlólag nem tudunk Ková kézbesíteni.

Vegyes hírek.

— A' szóértelmében böjtnapot éltünk. Vasárnap óta nem kaptunk debreczeni lapokat. Tegnap jött ugyan posta, de nemcsak hírlapokat, hanem egyáltalában semmit sem hozott Debreczenből. Hihetőleg a' Pestre költözködés hevében a' Kolozsvárra szóló köteget is oda expedálták. Semmi! majd visszakerül a' jövő héten.

— Egy furcsa 's ha igaz volna, fontos újdonságot beszéltek ma széltriben Kolozsvártt. Azt t. i. hogy a' borgói szorosokon 18 olvasd tizen-nyolcz száz polgártásat (hallottuk meg is nevezetni ismeretes családi neveiket) fogtak el, kik száz ötven ezer pftot aranyban és ezüstben szándékoztak átcsempészni Urbánnak Bukovinába. A' dolog eddigelő ismétjük csak pusztá hír, de mivel egy kissé komoly, a' szász nemzet becsületére vonatkozólag akár valósul, akár nem, mindenesetre tudatni fogjuk.

— A' gyalmai havasban tartózkodó oláh csorda lelecsap az erdőalji belségekre rabolni élelemszereket, minek rendkívül szükében vannak. Hanem helyőrségeink egy egy puskaszóval visszariasztják őket.

— A' pesti Marczius szerint Görgei lejött Debreczenbe. E' lap is valónak állítja, miszerint a' hős vezér republicanus egyszerűség szempontjából csakugyan nem fogadta el az érdemjelt és altábornagyi czimet.

— Pestnek a' bombák által megrongált épületeit folyvást javítják. A' lapok reménylik, hogy még e' nyár lefolyta előtt minden nyoma eltűnik a' habsburgi ház vandalizmusának.

— Nagysváradi honvéd felszerelési intézetünkről nagyszerűeket olvasunk a' pesti Marcziusban. Jövő hó 20-án az egész magyar had-

sereg föl lesz öltöztetve mind új ruhákban. Ugyanott hetenkint egy üteg ágyu készül és szállittatik sikra, hirdetni a' magyar diadalokat.

— De hisz nem kell Váradra mennünk, hogy ily lélekemelő jeleneteknek legyünk szemtanúi. Itt Erdélyben is nagy buzgalommal foly az újonczok kiállítása és felöltöztetése. Majd minden másodnap szállittatik fölfelé egy egy pár száz felruházott újoncz. Kolozsmegye, mely nem tartozott a' kezdők közé, most erőlyesen halad. Az eredmény örvendeztető. Csak a' kiállítás módjára volt és van észrevételünk. Hol aztán a' kislelkű, ki gyáván kétkedni mer ügye diadalán egy nemzetnek, mely ily hitelt felülmuló erőt bír kifejteni.

(1) **Barráné és Steinnál** Kolozsvártt és M. Vásárhelyt kapható:
Mezei rendőrségről szóló törvény-cikk a' szóbeli per eljárásával, ára 8 kr. p. p.
Ferczel Moricz tábornok arczképe 40 kr. p. p.
EREDÉLYRŐL írta **Erdélyi Árhur** 30 kr. p. p.
Zsoldos, szolgabírói hivatal.

(1) Kolozsvártt a' majorok között egy 1192 1/2 öf ki terjedésű szép nagy két utcára járó major és kert eladó, tágas udvarán van három szoba egy konyha, egy pincze, kut, 's mivel egy részbe a' nagy szamosra rug, mind fürdőház alkalmazására mind pálinka főzésre alkalmas; kertje szép termő gyümölcsfakkal, tágas és trágyás veteményező helyel, és kuttal bír, ki tehát az irtósságot megvenni kívánna a' vétel kedvező feltételei iránt értekeződhetik belső magyaruteza szegletű Meskó Antal ur Angyal czim alatti kereskedésében. (1)

(2) **Tilts János** könyvkereskedésében megszerezhető:

A' Magyar hadsereg szolgálat rendszabályai és hadi törvénycikkelyek. Ujra kiadva a' hadügyminister meghagyásából füzve. 15 kr.

A' mezőrendőrségi törvénycikkelyei füzve 8 kr. (2)

(2) Egy alsófehérmegyei menekült, ki gazdatiszt volt, ajánkkozik valamely uraságboz gazdatisztnak; vagy utolsó esetben legénynek is béálland. Bövebb értesítést vehetni Kolozsvártt a' k. középutczában dohánynyal kereskedő **Márton Istvánnál**. (3)

(2) **RÉCSEI ÁDÁM** javai bírói zár alá vétetni és összeírattni rendeltetvén, az illető hatóságok ezennel hivataloson fölszollittatnak, miszerint az összeírás pontossága eszközlése tekintetéből Récsei Ádámnak körükbe eső ingó és ingatlan javait a' jelenleg Kolozsvártt működő álladalmi javak igazgatóságával hivataloson és mentől előbb tudatni tekintsek hazafi kötelességöknek. Kolozsvártt június 1-én 1849.

Gyergyai Samu
Álladalmi javak igazgatója. (3)